

Faktoring – jedna z hlavních forem financování malých a středních podniků

Factoring – One of the Main Forms of the Financing Small and Medium Enterprises

Müllerová Libuše

Abstrakt

Faktoring představuje službu, kterou poskytují specializované faktoringové společnosti svým klientům v souvislosti s postoupením nebo se správou pohledávek. Ve své podstatě se jedná o určitý způsob úvěrování, využívaný zejména malými a středními podniky. V praxi existuje několik forem faktoringu v závislosti na tom, do jaké míry přechází na faktora vlastnictví pohledávek a rizika jejich nesplacení. Podle toho se pak faktoringové transakce promítají do účetnictví faktora i klienta. Vzhledem k tomu, že tato služba ani její formy není upravená žádným právním předpisem, postupují faktoringové společnosti často tak, že podmínky ve smlouvách – z důvodu daňových – často zakrývají svojí formou skutečný stav. Uvedený příspěvek základní formy faktoringu vymezuje, popisuje jejich správné účtování včetně daňových dopadů.

Klíčová slova: faktoring, faktor, klient, účetnictví

1 ÚVOD

Faktoring není v českých právních, daňových ani účetních předpisech definován ani speciálně upraven. Věcně představuje faktoring službu s cílem zajistit určitý specifický způsob financování v souvislosti s pohledávkami. Vzhledem ke zpřísnujícímu se přístupu bank při poskytování úvěrů se jedná o zajímavou a snadno dosažitelnou formu financování zejména pro malé a střední podniky. Často se jedná o dodavatele do obchodních řetězců, které si kladou takové podmínky týkající se lhůt splacení pohledávek, že jim způsobují druhotnou platební neschopnost, v některých případech mohou být pro ně přímo likvidační.

Hlavním cílem faktoringu je tedy to, aby dodavatel nebyl odkázán na mnohdy několikaměsíční doby splatnosti svých pohledávek, a mohl s finančními prostředky disponovat téměř ihned. Ve skutečnosti se tedy jedná o určitý druh překlenovacího úvěru. Toto financování není navíc omezeno žádným limitem, jeho výši ovlivňuje přímo klient výběrem objemu postupovaných pohledávek.

Neexistence přesného právního vymezení faktoringu má však za následek značnou nejednotnost (a dodejme i kreativitu v tom špatném slova smyslu) při uzavírání smluv mezi společnostmi poskytujícími tuto službu (faktoringové společnosti) a společnostmi, kterým je tato služba poskytována (jejich klienty). Vzhledem k tomu, že probíhající transakce mezi faktorem a klientem jsou předmětem účetnictví a následně mají i daňové dopady, je nutné ve smlouvách přesně specifikovat, jak je to s právy (vlastnictvím) pohledávek a s riziky při jejich vymáhání. V praxi totiž často dochází – právě z daňových důvodů – k zastírání skutečného stavu stavem formálním. Tím se klienti faktoringových společností vystavují značným daňovým rizikům. Proto je důležité, aby smlouvy byly formulovány tak, že při zobrazování ekonomické podstaty transakce v účetnictví byly brány v úvahu i daňové předpisy, které – ať se nám to líbí nebo ne – jsou v našich podmínkách s účetnictvím úzce provázány.

2 PRÁVNÍ POSTAVENÍ FAKTORINGU V ČESKÉ REPUBLICE

Jestliže vyjdeme z předpokladu, že faktoring je především postupování pohledávek, pak historicky původní právní úprava postoupení pohledávek se nachází v občanském zákoníku.

2.1 Občanský zákoník

Občanský zákoník upravuje postoupení pohledávek v § 524 – 530¹. Podle § 524 *věřitel může svou pohledávku i bez souhlasu dlužníka postoupit písemnou smlouvou jinému, přičemž s postoupenou pohledávkou přechází i její příslušenství a všechna práva s ní spojená*. V této souvislosti je *postupitel povinen předat postupníkovi všechny doklady a poskytnout všechny potřebné informace, jež se týkají postoupené pohledávky*. § 526 stanovuje postupiteli povinnost oznámit dlužníkovi postoupení pohledávky bez zbytečného odkladu. *Dokud postoupení pohledávky není oznámeno dlužníkovi nebo dokud postupník postoupení pohledávky dlužníkovi neprokáže, zproští se dlužník závazku plněním postupiteli*. *Oznámí-li dlužníkovi postoupení pohledávky postupitel, není dlužník oprávněn se dožadovat prokázání smlouvy o postoupení*.

Zákoník řeší i otázky spojené s plněním, je-li postoupení sjednáno za úplaty. *Potom postupitel odpovídá postupníkovi, jestliže:*

- *postupník se nestal místo postupitele věřitelem pohledávky s dohodnutým obsahem,*
- *dlužník splnil postupiteli závazek dříve, než byl povinen jej splnit postupníkovi,*
- *postoupená pohledávka nebo její část zanikla započetím nároku, který měl dlužník vůči postupiteli.*

Za dobytost postoupené pohledávky postupitel ručí do výše přijaté úplaty spolu s úroky, jen když se k tomu postupníkovi písemně zavázal; toto ručení však zaniká, jestliže postupník nevymáhá postoupenou pohledávku na dlužníkovi bez zbytečného odkladu u soudu.

§ 530 řeší možnosti vymáhání pohledávek. *Na žádost postupníka může postupitel vymáhat postoupený nárok sám svým jménem na účet postupníka*. *Jestliže postoupení pohledávky bylo oznámeno nebo prokázáno dlužníkovi, může postupitel pohledávku vymáhat pouze v případě, že ji nevymáhá postupník a postupitel prokáže dlužníkovi souhlas postupníka s tímto vymáháním*. *Vymáhá-li postupitel pohledávku, může dlužník použít své k započetí způsobilé pohledávky, jež má dlužník vůči postupiteli v době jejího vymáhání, nikoliv však pohledávky, jež má vůči postupníkovi*.

Uvedená ustanovení občanského zákoníku jsou běžnou praxí v České republice považována za právní základ factoringu. Vzhledem k tomu, že faktoring je vztah mezi dvěma obchodními partnery, je použití občanského zákoníku sice analogií, ale vhodnější by bylo hledat odpovídající ustanovení v obchodním zákoníku.

2.2 Obchodní zákoník

Pokud budeme jako primární úlohu factoringu chápat úvěrování klienta, je možné se opřít o ustanovení obchodního zákoníku, který upravuje smlouvu o úvěru². „*Smlouvou o úvěru se zavazuje věřitel, že na požádání dlužníka poskytne v jeho prospěch peněžní prostředky do určité částky a dlužník se zavazuje poskytnout peněžní prostředky vrátit a zaplatit úroky (§ 497)*“. Dále se zde pak uvádí, že: „*Za sjednání závazku věřitele poskytnout na požádání peněžní prostředky lze sjednat úplatu, jestliže poskytování úvěru je předmětem podnikání věřitele (§ 499)*“. V obou uvedených případech jsou naplněny požadavky faktoringových smluv požadující poplatek za uzavření faktoringové smlouvy nabízející úvěrování klienta a následně inkasující úrok z poskytnutého úvěru.

1 viz zákon č. 40/1964 Sb., občanský zákoník ve znění pozdějších předpisů § 524 – 530.

2 viz zákon č. 513/1991 Sb., obchodní zákoník ve znění pozdějších předpisů, § 497-507

Factoringové smlouvy však mají ještě druhou dimenzi, která odlišuje tento produkt od běžného poskytování úvěru a to je vazba na oblast pohledávek. V případě, že budeme factoring chápat buď jako postoupení (prodej) pohledávek, nebo jako poskytnutí úvěru zajištěného pohledávkami, má v obchodním zákoníku nejbližší k těmto vztahům kupní smlouva³ a smlouva o finančním zajištění⁴. Aplikace kupní smlouvy na oblast pohledávek však vzhledem k charakteru pohledávek není adekvátní.

„Kupní smlouvou se prodávající zavazuje dodat kupujícímu movitou věc (zboží) určenou jednotlivě nebo co do množství a druhu a převést na něho vlastnické právo k této věci a kupující se zavazuje zaplatit kupní cenu“ (§ 409).

Při aplikaci tohoto ustanovení na prodej pohledávky je prodávajícím klient, kupujícím faktoringová společnost. Zbývá určit cenu, za kterou je tato pohledávka prodávána. Předpoklad, že pohledávku je možné považovat za zboží je však relativně lehce vyvratitelný argumentem, že se jedná o právo a tedy o převod práva a ne prodej zboží.

V souvislosti se vstupem České republiky do EU byl do obchodního zákoníku doplněn § 323 týkající se **finančního zajištění** v souladu s právem evropských společenství. Rozumí se jím:

- a) zástavní právo k finančnímu kolaterálu sjednané stranami za účelem pohledávky finančního charakteru
- b) převod finančního kolaterálu sjednaný stranami za účelem zajištění nebo jiného krytí pohledávky finančního charakteru, včetně repo obchodů, přičemž, pokud to povaha finančního kolaterálu připouští, dochází k převodu vlastnického práva k němu na příjemce finančního zajištění.

Při analýze těchto pasáží Obchodního zákoníku se nabízí otázka, zda lze situaci pod bodem a) považovat za factoring s regresí, kdy pohledávka zajišťuje faktorem poskytnutý úvěr, aniž by došlo k převodu vlastnického práva, zatímco situaci pod bodem b) za factoring bezregresní, kdy dochází k převodu vlastnictví pohledávky. Vždy tedy bude záviset na smluvním ujednání. Tomu pak musí také odpovídat způsob účtování jak u klienta, tak u faktora.

2.3 Zákon o daních z příjmů

Také v zákoně o daních z příjmů⁵ se setkáváme s pojmem postoupení pohledávky na několika místech v souvislosti s daňovou uznatelností jmenovité hodnoty pohledávky nebo pořizovací ceny pohledávky nabyté postoupením v nákladech účetní jednotky⁶. A právě omezení daňového uznání nákladů při postoupení (prodeji) pohledávky vede často k tomu, aby se factoringové smlouvy, které se nemohou opřít o obsahově jednoznačný právní rámec, formulovaly velmi vágně a poskytovaly prostor pro formální zastření skutečného stavu.

3 EKONOMICKÁ PODSTATA FAKTORINGU

Ekonomická podstata faktoringu je zásadní pro stanovení účetního zobrazení faktoringových transakcí jak v účetnictví faktoringové společnosti, tak jejího klienta. Má-li účetnictví věrně a poctivě zobrazovat ekonomickou realitu, je nezbytné vymezit základní ekonomické charakteristiky faktoringu.

3 viz zákon č. 513/1991 Sb., obchodní zákoník ve znění pozdějších předpisů, § 409-470

4 viz zákon č. 513/1991 Sb., obchodní zákoník ve znění pozdějších předpisů § 323h

5 viz zákon č. 586/1991 Sb., o daních z příjmu

6 viz § 24 odst. 2s) odst. 2y) zákona o daních z příjmu

3.1 Definice faktoringu jako finanční služby

Smluvní vztah je možné označit za factoring, jestliže po řádném posouzení bonity dlužníků klienta faktor klientovi poskytuje následující služby:

- financování významné složky pracovního kapitálu – pohledávek z obchodních vztahů,
- ochranu před platební neschopností či platební nevůli dlužníků,
- stabilizace peněžních toků klienta,
- správu pohledávek,
- inkaso pohledávek.

Některé z výše uvedených charakteristik jsou vzájemně podmíněné. Je zřejmé, že financování a ochrana před platební neschopností či platební nevůli dlužníka se neobejde bez řádné evidence a správy pohledávek, včetně jejich inkasa. Nicméně klíčovou ekonomickou charakteristikou faktoringu je zajištění stabilního financování klienta v návaznosti na vznik pohledávek z obchodního styku.

Zásadní otázkou pro správné účtování faktoringové transakce je, jak je to s právy (vlastnictvím) pohledávek a riziky jejich neuhrazení. Tyto dvě skutečnosti je nutné přesně ve smlouvě mezi faktorem a klientem specifikovat, neboť na tom závisí nejen správné zaúčtování, ale i související daňové dopady.

3.2 Formy faktoringu jako finanční služby

V návaznosti převzetí práv a rizik faktorem lze rozlišit několik základních forem faktoringu⁷:

- a) faktor přebírá jak právo (vlastnictví pohledávky), tak riziko inkasa (bezregresní faktoring).
- b) faktor přebírá pouze právo (vlastnictví pohledávky), riziko inkasa pouze v omezeném rozsahu (bezregresní faktoring se spoluúčastí) zůstává u klienta (faktoring bez regrese),
- c) faktor přebírá pouze právo (vlastnictví pohledávky), ale nepřebírá riziko inkasa (faktoring s regresí),
- d) faktor nepřebírá ani právo (vlastnictví pohledávky), ani riziko inkasa (správa pohledávek)

V závislosti na tom o jakou formu faktoringu se jedná, bude postupováno v účetnictví. Zásadní otázkou totiž je, zda má být pohledávka skutečně klientem faktorovi prodána, nebo zda zůstává v účetnictví klienta a faktor pohledávku pouze spravuje.

4 ÚČTOVÁNÍ FAKTORINGU

4.1 České účetní předpisy

České účetnictví pojem factoring nezná, ale na několika místech prováděcích předpisů k zákonu o účetnictví se vyskytuje pojem „postoupení pohledávky“⁸. S pohledávkami však účetnictví zachází jako s jakýmkoliv jiným aktivem a tento termín chápe jako „prodej pohledávky“.

Základním úkolem účetnictví, který je stanoven zákonem o účetnictví je: „*poskytovat věrný a poctivý obraz předmětu účetnictví a finanční situace účetní jednotky*“⁹. Bez splnění tohoto požadavku nemůže

⁷ V praxi se vyskytují i další formy, které však jsou zpravidla modifikací níže uvedených (případně nazývají faktoringem služby, které jím ve své podstatě nejsou).

⁸ viz ČUS č. 019 odst. 3.6.6. a odst. 4.5.3.

⁹ viz zákon č. 586/1992 Sb., o účetnictví ve znění pozdějších předpisů § 7 odst. 1

účetní závěrka spolehlivě sloužit jako zdroj informací pro ekonomická rozhodování externích uživatelů účetních informací.

Dalším požadavkem zákona o účetnictví je uplatnění zásady přednosti obsahu před formou. Zákon uvádí¹⁰: „*Tam, kde účetní jednotka může volit mezi více možnostmi dané účetní metody a zvolená možnost by zastírala skutečný stav, je účetní jednotka povinna zvolit jinou možnost, která skutečnému stavu odpovídá.*“

V případě smluvních vztahů promítaných do účetnictví je tedy nezbytné, aby smlouva jasně vyjadřovala, co je podstatou smluvního vztahu a bez ohledu na pojmenování smlouvy nebo její právní formu a další právní nebo jiné formální okolnosti je nezbytné identifikovat podstatu (obsah) této smlouvy tak, aby právní ujednání nezakrývaly skutečnou podstatu smluvních ujednání. Účetnictví je pak povinno tuto podstatu smluvního vztahu věrně a poctivě zobrazit. Tento koncept je nezbytné aplikovat i na faktoringové služby poskytované faktoringovými společnostmi na základě faktoringových smluv, a to bez ohledu na jejich různorodost, komplikovanost, pojmenování, či jiné okolnosti. K tomu je nezbytné jasně identifikovat v dané smlouvě, co je primární úlohou (úvěrování klienta) a co doprovodným souvisejícím jevem (postoupení pohledávky).

Jestliže nejsme schopni nalézt základní pravidla pro účtování faktoringu v českých účetních předpisech, zkusme se nechat inspirovat mezinárodními účetními standardy.

4.2 Mezinárodní standardy účetního výkaznictví

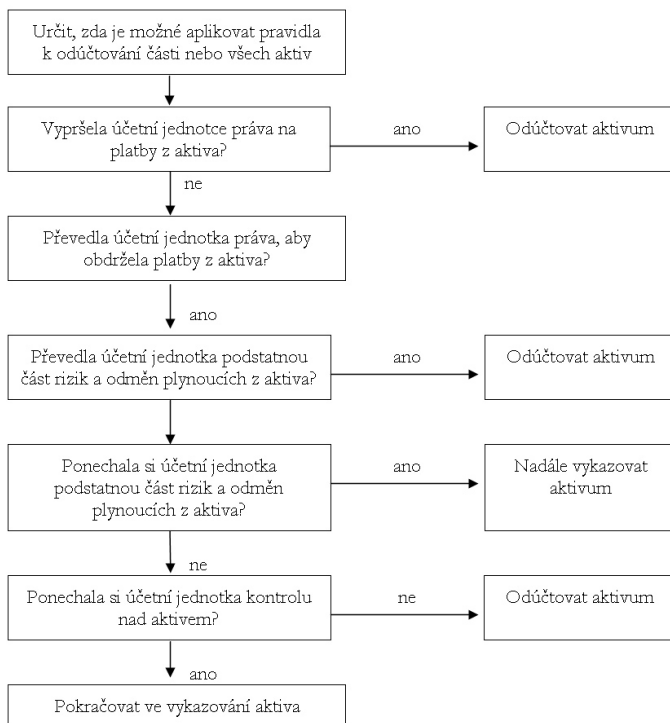
Mezinárodní standardy účetního výkaznictví se zabývají pohledávkami ve standardu IAS 39 Finanční nástroje. V tomto standardu nejsou řešeny postupy konkrétně pro faktoring, standard ale poskytuje návod pro uznání, ocenění a odúčtování finančních aktiv (tedy i pohledávek). Zásadním problémem při faktoringu je rozhodnutí o jejím odúčtování či ponechání v aktivech převodce (postupitele).

IAS 39 uvádí dvě kritéria, na základě jejichž splnění je možné odúčtovat finanční aktivum (pohledávku) z rozvahy. První kritérium - smluvní práva na peněžní toky z finančního aktiva vypršela - je jasně dané a není třeba o něm polemizovat. Druhé kritérium je určující pro účtování a vykazování převedených pohledávek. Jeho podstatou je skutečnost, že finanční aktivum bylo převedeno (např. prodáno) a jeho odúčtování se provede na základě posouzení míry převedených rizik a odměn z vlastnictví finančního aktiva. Míra převedených rizik a práv závisí právě na typu faktoringu. Jak již bylo uvedeno, faktoring může mít mnoho forem. Z hlediska účetnictví je zásadní, zda se jedná faktoring regresní či bezregresní.

Pro snadnější určení toho, zda finanční aktivum vyvést z účetnictví převodce, IAS 39 poskytuje rozhodovací diagram.

---

10 viz zákon č. 586/1992 Sb., o účetnictví ve znění pozdějších předpisů § 7 odst. 2

Obr. 1 - Rozhodovací diagram. Zdroj: International Financial Reporting Standards 2008, IAS 39, AG 36

V závislosti na formě faktoringu bude aktivum buď ponecháno v účetnictví klienta, nebo bude převedeno do účetnictví faktoringové společnosti. S tím ovšem souvisí možnost uplatňování dalších souvisejících nákladů s poskytováním této služby.

4.3 Bezregresní faktoring

Klient prodává faktorovi pohledávku za zákazníkem, tzn. vyřadí ji ze svého účetnictví výsledkově jako prodej jakéhokoliv jiného aktiva. Pohledávka se v účetní hodnotě zaúčtuje na vrub nákladů, prodejní cena je výnosem. Klientovi touto operací vzniká nová pohledávka za faktorem. Faktorovi vzniká závazek za klientem a přebírá pohledávku za zákazníkem do svého účetnictví. Úhrada od zákazníka pak probíhá již na účet faktora (faktury předané klientem faktorovi jsou opatřené cesní klausulí).

Zbývá vyřešit otázku, za jakou cenu má být pohledávka prodána. Praxe většiny faktoringových společností je taková, že ve smlouvě uvádějí odkup pohledávky za její účetní hodnotu. Daňový důvod je zřejmý, postoupená pohledávka je – dle současných daňových předpisů - v nákladech daňově uznatelná do výše příjmů. Zde se tedy dostáváme k prvnímu problému, zda nejde o zastření skutečného stavu, a zda si újmu z nadhodnocené prodejní ceny nevybere faktor jiným způsobem, např. vyšším poplatkem za provedenou transakci (vyhotovení smlouvy), který je u klienta nákladem, u faktora výnosem.

Druhý rozměr faktoringové služby je úvěrování klienta. Faktor poskytuje klientovi úvěr (v některých smlouvách nesprávně nazývaný zálohou a je poskytován ve výši, která odpovídá určitému procentu z hodnoty pohledávky a teprve po obdržení celkové částky od odběratele je částka úvěru dorovnána na plnou výši pohledávky). Tato praxe však neodpovídá tomu, že faktor přebírá plně riziko insolvence zákazníka a koupil pohledávku za její nominální hodnotu, kterou by měl také uhradit (ať již jednorázově nebo ve splátkách) bez ohledu na to, zda zákazník pohledávku uhradí či nikoliv.

Za úvěr si faktor účtuje úrok, který je výnosem faktora a nákladem klienta. Úhrada poplatku a úroku zpravidla neprobíhá peněžně. U klienta se započítává pohledávka vůči faktorovi z titulu postoupení pohledávek, kdy úhrada od zákazníka je poukazována na účet faktora, se závazkem vůči němu z titulu fakturace jeho odměny. U faktora se stejně tak započte pohledávka vůči klientovi se závazkem z titulu nesplacené části postoupené pohledávky.

Z toho důvodu je nutné **vymezit základní pravidla** tohoto typu faktoringu následovně:

- je-li pohledávka postoupena za její nominální hodnotu, má faktor povinnost její úhrady v plné výši (ať již jednorázově nebo ve splátkách),
- faktor se stává vlastníkem pohledávky a plně přebírá nad ní kontrolu, stejně jako 100% riziko insolvence zákazníka,
- od okamžiku převzetí pohledávky nemá tedy faktor již žádný nárok požadovat od klienta jakéhokoli finančního plnění za vymáhání
- faktor účtuje klientovi poplatek za sepsání faktoringové smlouvy, která kromě postoupení pohledávky zajišťuje klientovi i úvěr,
- úroková sazba poskytnutého úvěru musí odpovídat „ceně obvyklé“,
- účetně je nutné jednoznačně oddělit jako dvě samostatné transakce postoupení pohledávky na jedné straně a poskytnutí úvěru s úrokem na druhé straně.

4.4 Bezregresní faktoring se spoluúčastí

Jestliže faktor přebírá riziko insolvence zákazníka se spoluúčastí klienta, znamená to, že nebude uhrazená plná hodnota pohledávky. V tom případě prodává klient pohledávku za nižší hodnotu než je nominální hodnota pohledávky o dohodnutou částku spoluúčasti. To má samozřejmě daňový dopad do nákladů, kde je částka postoupené pohledávky daňově uznatelná pouze do výše výnosu. Poskytnutý úvěr je tedy nižší o spoluúčast. Ostatní účtování i pravidla jsou stejná jako v případě plného bezregresního faktoringu.

4.5 Faktoring s regresí

Rozdíl mezi bezregresním faktoringem a regresním faktoringem je v tom, že za určitých, smlouvou stanovených podmínek, vrací faktor klientovi nedobytné pohledávky. Vyplývá to z charakteristiky faktoringu s regresí, kdy faktor přebírá pouze vlastnictví, nikoliv však riziko úhrady pohledávek odběratelem. Za jakou cenu bude pohledávka postoupená (tj. Prodaná) záleží na smlouvě a návazně na výši poskytnutého úvěru. Po vrácení pohledávek je nutné v účetnictví jak u klienta, tak u faktora stornovat transakci z postoupení pohledávek ve výši odpovídající vrácené částce.

Pokud částka poskytnutého úvěru převýšila hodnotu pohledávek neuhrazených odběratelem a vrácených faktorem klientovi, započte se pouze částka, která odpovídá uhrazeným fakturám. Zbývající částku úvěru musí klient faktorovi zaplatit ve lhůtě stanovené ve smlouvě.

4.6 Správa pohledávek

U smluvního vztahu zajišťující pouze správu pohledávek nepřebírá faktor ani pohledávku (vlastnictví), ani riziko neuhrazení pohledávky. Jedná se tedy pouze o služby poskytované faktorem při vymáhání a správě portfolia pohledávek, a zároveň úvěrování klienta. Pohledávky zůstávají v účetnictví klienta, pouze se převádějí z účtu odběratelů z obchodního styku na jiný analytický účet pohledávek, aby byl přehled o tom, které pohledávky byly předány faktorovi do správy. Faktor eviduje pohledávky pouze na podrozvahových účtech. Odběratel zpravidla hradí pohledávky na účet faktora, úhrada je pak započítána na splátku úvěru. Faktor kromě úroku z poskytnutého úvěru účtuje faktorovi poplatek za správu pohledávek, který je výnosem faktora a nákladem klienta.

4.7 Interpretace Národní účetní rady I-12

Vzhledem k obecně nevyjasněnosti správného postupu při vykazování faktoringových služeb, při absenci konkrétní právní úpravy v ČR, se problémem faktoringových služeb a jejich účtováním zabývala i Národní účetní rada (NÚR)¹¹.

Interpretace NÚR nejsou závazným právním předpisem a jejich uplatnění nelze nijak formálně vymáhat. Představují odborný názor členů NÚR, která připravuje a vydává tyto interpretace za veřejného připomínkování jako výklad, který má pomoci účetním jednotkám při sestavování účetních závěrek tak, aby dosáhly věrného a poctivého obrazu účetnictví podle zákona o účetnictví a aby jejich postupy byly srovnatelné ve všech účetních jednotkách stejného typu při transakcích stejné povahy.

Po zralé úvaze a vnitřním i vnějším připomínkování návrhu interpretace došla NÚR k jednotnému názoru na problematiku účetního vykázání faktoringu, který shrnula do jednomyslně schválené interpretace I-12.

Přestože obsah interpretace nebyl žádným z členů NÚR ani nikým z odborné praxe oficiálně zpochybněn ani není navržena její jakákoliv novela, nelze vyloučit, že v případě, kdy dojde NÚR na základě nových poznatků, analýzy či zkušeností z praxe k jinému názoru, může být interpretace upravena.

5 ZÁVĚR

Z výše uvedeného je zřejmé, že faktoring představuje službu, kterou provádějí specializované faktoringové společnosti a která má charakter určité formy úvěrování. Je využívána zejména malými a středními podniky, které mohou mít problémy se získáváním bankovních úvěrů. Má-li být však pro účetnictví a pro daně být stanoven obecně platný postup účtování a zdanění této služby, musí dojít ke sjednocení pravidel faktoringu stejně tak, jako se to v minulosti stalo u leasingu. Jedná se zejména o jednoznačné vymezení obsahové náplně faktoringu, která pak musí být jednoznačně zakotvena ve všeobecných smluvních podmínkách faktoringových společností a respektována i při uzavírání smluv mezi faktorem a klientem. Stávající praxe se snaží vsouvat

¹¹ viz webová stránka Národní účetní rady na adrese <http://www.nur.cz>

do smluv účelově další podmínky a varianty se záměrem daňové optimalizace tohoto produktu. Závěrem se nelze vyhnout poznámce, že dodržování českých účetních předpisů při účtování postoupení (tj. prodeji) pohledávky výsledkovým způsobem u všech forem faktoringu (s výjimkou správy pohledávek) výrazně ovlivňuje, resp. zkresluje finanční situaci účetních jednotek. Pohledávka z obchodního styku, která při svém vzniku byla účtována souvztačně jako výnos, je při postoupení znovu zaúčtována do výnosů, dokonce ještě zvýšená o daň z přidané hodnoty. Možnost rozvahového účtování postoupení pohledávek od klienta faktorovi (tj. pouze výměnou jedné pohledávky za druhou) by tuto situaci vyřešilo, naráží to však zatím na nevhůli respektovat tuto skutečnost v účetních předpisech.

Tento příspěvek byl zpracován jako jeden z výstupů projektu GAČR č. j. 402/09/0225 „Užití IAS/IFRS v malých a středních podnicích a vliv na měření jejich výkonnosti“.

Použitá literatura:

1. www.factoring.cz: *Co je to factoring*.
2. *International Financial Reporting Standards 2008*, IAS 39
3. *Mezinárodní standardy účetního výkaznictví – český překlad*, ISBN 80-239-5721-X.
4. *Zákon č. 563/1991 Sb., o účetnictví ve znění pozdějších předpisů*
5. *Zákon č. 40/1964 Sb., občanský zákoník ve znění pozdějších předpisů*
6. *Zákon č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů ve znění pozdějších předpisů*
7. *Zákon č. 513/1991 Sb., obchodní zákoník ve znění pozdějších předpisů*
8. *České účetní standardy pro podnikatele, ČÚS č. 17-Zúčtovací vztahy a ČÚS č. 19-Náklady a výnosy*
9. *I-12 Faktoring*. Na webových stránkách Národní účetní rady na adrese <http://www.nur.cz>

Abstract

Factoring is a service, which is offered by specialized factoring agencies to their clients in case of transfer (sale) or governance of receivables. In fact, it represents a specific mode of crediting which is mostly preferred by small and medium enterprises. In practices of factoring several forms are differentiated depending on scale of property and risk transfer to the factor. According to these circumstances the factoring transactions are recognized by the factor and the client. The factoring services are not so far regulated by any legal provision. For this reason factoring agencies are proceeding in such a way, that contract conditions – because of tax considerations – hide by their form the substance. The paper describes the factoring forms and interprets their correct recognition on accounting, including tax consequences.

Key words: factoring, factor, client, accounting

Kontaktní údaje

prof. Ing. Libuše Müllerová, CSc.

Vysoká škola ekonomická v Praze, katedra finančního účetnictví a auditingu

Nám. W. Churchilla 4, 130 00 Praha 3

Tel: 224 0 95 133, email: muller@vse.cz